

मूल्य ₹ १५/-

हसती दुनिया

(मराठी)

अंक ४ • वर्ष १८ वे • पृष्ठे ५२ • एप्रिल - २०२१

जागतिक पुस्तक दिवस

हसती दुनिया

(मराठी)

अंक ०४ • वर्ष १८ वे • पृष्ठे ५२ • एप्रिल - २०२१

बालकांच्या गौधिक आणि आध्यात्मिक विकासाची आगळी वेगळी भेट

(पंजाबी, इंग्रजी व हिंदी भाषेतसुधा प्रकाशित)

संपादक
राजेंद्र थोरात ● सुरेश तिलोटकर
(अवैतनिक)

सजावट व चित्रे
स्वनिल वि. न्हाटवळ
राजनंदन कृ. पिंपळकर ● श्रीकांत द. पाटील

संत निरंकारी मंडळ (चेंबूर) करिता मुद्रक व प्रकाशक श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव यांनी ही हसती दुनिया पत्रिका एम.पी.प्रिंटर्स, बी-२२०, फेस-II, नोएडा-२०१३०५, जिल्हा-गौतम बुध्द नगर (उत्तर प्रदेश) येथे छापून संत निरंकारी भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - ४०० ०९४. येथे प्रकाशित केली.

कार्यालयाचा पत्ता

५०, मोरबाग रोड, संत निरंकारी सत्संग भवन,
दादर, मुंबई - ४०० ०९४

ई-मेल marathiastiduniya@gmail.com
Website : www.nirankari.org

लेखकांच्या मताशी सहमत असणे अनिवार्य नाही

देश	१ वर्ष	३ वर्ष	५ वर्ष	१११५००५
भारत/नेपाळ	₹ 150	₹ 400	₹ 700	
यू.के.	£ 15	£ 40	£ 70	£ 150
यूरोप	€ 20	€ 55	€ 95	€ 200
अमेरिका	\$ 25	\$ 70	\$ 120	\$ 250
कॅनडा/ऑस्ट्रेलिया	\$ 30	\$ 85	\$ 140	\$ 300

मासिक पत्रिकेविषयी चौकशीसाठी हेल्प लाईन : ०२२-२४१० ५७४९

स्तंभ

○ दोन शब्द	०४
○ दादाला विचारू या	०८
○ विचारपुण्य	१२
○ शब्दकोडे	१५
○ वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे	२२
○ वाढदिवसाच्या शुभेच्छा	२६
○ आरोग्याचा मंत्र	२८
○ दिव्यवाणी	२९
○ हसा मुलांनो हसा	३२
○ सामान्य ज्ञान	४५
○ चित्र काढा आणि रंग भरा	५०

चित्रकथा

○ आजोबा	१६
○ किड्टी	३८

२०

विशेष व प्रेरक प्रसंग

- व्यक्तिविशेष ०६
- तेजस्विनी ३०
- भ्रमंती ३४
- समर्थ दर्शन - भाग ७२ ३७
- संतकथा ४२
- मत्स्यजगत ४८
- विश्वजगत ४९

२४

३६

कथा

- सर्वांच्या भल्याचा विचार करावा ०५
- भ्रमाचा भोपळा १०
- मूर्ख कोण १३
- शांती आणि समाधान २०
- नर सेवा नारायण पूजा २४
- क्षमा आणि सहनशिलता ४३
- गवांचे घर खाली ४६

कविता

- गुढी उभारु छान ०९
- रामभक्त हनुमान २३

हसती दुनिया
एप्रिल २०२१

ईश्वराचे आभार मानूया

ए का साधू
महात्मा

होते. ते रोज चार घरी भिक्षा मागून आपला उदरनिर्वाह वऱरत असात. फक्त चारच घरी भिक्षा मागायची हा त्यांचा रोजाचा नियम होता. जेवढी भिक्षा मिळेल त्यात ते समधान मानत. जर कधी भिक्षा मिळाली नाही तरी पाचव्या घरी त्यांनी कधी भिक्षा मागितली नाही. मिळेल त्यात ते समाधानाने राहत. त्यांची त्यागी वृत्ती व परोपकाराची भावना पाहून एक शेठजी त्यांच्या चरणी मस्तक ठेवत आशीर्वाद घेऊ लागले. महात्म्यांनी देखील शेठजींच्या चरणी आपले मस्तक ठेवले. त्यावर शेठजी म्हणाले, “महाराज आपण हे काय करता? आपण माझ्यापेक्षा थोर आहात. त्यागी आहात. तेव्हा मी तुमच्या चरणी मस्तक ठेवण योग्य आहे; पण तुम्ही माझ्या चरणी मस्तक का ठेवलं?” त्यावर साधू महात्मा हसून म्हणाले, “शेठजी, अहो मी कसला मोठा आणि त्यागी? मी फक्त संसाराचा त्याग केलाय. माझ्यापेक्षा तर तुम्ही महान त्यागी आहात; कारण तुम्ही तर आपल्या संसारासाठी आणि धन दौलतीसाठी प्रत्यक्ष परमेश्वराचा त्याग

वेळेला आहे. आता मला सांगा परमेश्वर मोठा की धाना दौळाता मोठी? मग या मायेसाठी तुम्ही जार प्रात्यक्षा परमात्म्याचा त्याग वेळेला असेल तर तुमचा त्याग मोठा नाही का?” हे ऐकून शेठजी लज्जित झाले.

मित्रांनो, ईश्वराच्या कृपेने आपल्याला हा सुंदर देह मिळाला आहे. जीवन जगण्यासाठी ईश्वर आपल्याला हवा, पाणी, सूर्यप्रकाश निरंतर पुरवत आहे, अशा ईश्वराचे आपण किती ऋणी असायला पाहिजे. परंतु आपण ईश्वराला याबद्दल कधी धन्यवाद देतो का? ईश्वराला आनंद वाटेल असं आपण वागतो का? परमात्मा सर्व चराचरात व्यापलेला आहे. सर्व प्राणिमात्रांमध्ये चैतन्य रूपाने विराजमान आहे. म्हणून सर्वांशी आपण जर प्रेमाने वागलो, प्रत्येकाला मदत केली, वडीलधान्यांचा आदर सत्कार केला तर ती देखील ईश्वराची भक्ती असणार आहे. म्हणून प्रत्येकक्षणी ईश्वराचे आभार मानूया आणि प्रत्येकाशी प्रेमाने वागत ईश्वराचे लाडके होऊया.

- राजेंद्र थोरात ...

कथा

सर्वांच्या भत्याचा विचार करावा

अ सं म्हटलं जातं की आपल्या विचारांचा प्रभाव इतरांवर पडत असतो. आपल्याला चांगल्या वर्तनाची अपेक्षा असेल तर आपल्या मनात देखील इतरांविषयी चांगले विचार यायला हवेत. एकदा सम्राट अकबर आणि बिरबल वेश पालटून एका जंगलातून जात होते. त्यांना समोरुन एक म्हातारी डोक्यावर लाकडांची मोळी घेऊन येताना दिसली. अकबराने बिरबलाला विचारले, “ती म्हातारी माझ्याबद्दल काय विचार करत असेल?” त्यावर बिरबल म्हणाला, “आपण तिच्याबद्दल जसा

विचार करत असाल तसाच विचार ती देखील करत असणार.” त्यावर बादशहा म्हणाला, “हे कसं शक्य आहे?” तेव्हा बिरबल म्हणाला, “हुजूर! आपण या झाडाच्या मागे लपून बसा. मी सांगेपर्यंत बाहेर येऊ नका.” म्हातारी झाडाजवळ आली तेव्हा बिरबलाने तिला विचारले, “आजी, तुम्हाला माहीत आहे का, आज आपले अकबर बादशहा मरण पवाले.” हे ऐकताच म्हातारी मोठ्यामोठ्याने रडत म्हणाली, “आपला दयाळू राजा गेला. आता आपली काळजी कोण

(पान ७ वर)

अलौकिक गणिती दत्तात्रेय रामचंद्र कापरेकर

प्राथमिक शिक्षकाची नोकरी करत मुलांना आवडे शिवाऱवताना तो स्वतः आकड्यांशी खेळत राहिले. अनेक गणिती खेळांची त्यांनी निर्मिती केली. त्यांच्या कार्यावरचे संशोधन आजही सुरु आहे. मात्र, त्यांचे कार्य पडद्याआड राहिले. असे संशोधक म्हणजे दत्तात्रेय रामचंद्र कापरेकर! दत्तात्रेय यांचा जन्म १७ जानेवारी १९०५ रोजी डहाणूत झाला. तेथेच त्यांचे शालेय शिक्षण झाले. अत्यंत हुशार विद्यार्थी होते ते. महाविद्यालयीन जीवनात त्यांना रँगलर परांजपे पुरस्कार मिळाला. नंतर ते नाशिकजवळ देवळाली येथे शिक्षक झाले.

नोकरीत असताना आणि निवृत्तीनंतरही त्यांनी आकड्यांशी खेळणे सोडले नाही. अनेकांच्या वाटचाला येते तशी त्यांनाही या छंदासाठी सहकाऱ्यांकडून टीका ऐकावी लागली. त्यांना भाषेतही रस होता. त्यांनी कोणत्याही बाजूने वाचले तरी तोच मज़कूर येतो अशा शब्दांचे आणि वाक्यांचे प्रदर्शन भरवले होते. शब्दांच्या आणि अंकांच्या प्रदर्शनांतून त्यांना पॉनड्रोमिक संख्यांची कल्पना सुचली. त्यांच्या काही

गमतीदार गोष्टी प्रसिद्ध आहेत. एकदा एका प्रवाशाने त्यांना ‘या स्टेशनवर आगगाडी किती वेळ थांबते?’ असे विचारले. त्यावर कापरेकर सरांनी उत्तर दिले ‘दू दु दू दू दू.’ समोरचा गोंधळला. तेहा सरांनी समजावले ‘Two to two to two two’ म्हणजेच ‘दोनला दोन मिनिटे कमी असताना येते आणि दोन वाजून दोन मिनिटापर्यंत थांबते.’

त्यांचे गणितातील सर्वोत्तम योगदान म्हणजे ‘कापरेकर स्थिरांक’ हे होय. कोणतीही चारअंकी संख्या घ्या. त्यातील अंक चढत्या आणि उत्तरत्या क्रमाने लिहा. त्यांची वजाबाकी करा. अंतिम उत्तर ६१७४ इतके येते, हा शोध कापरेकर यांनी प्रसिद्ध केला. या त्यांच्या शोधाची दखल मार्टीन गॉर्टन यांनी घेतली. त्यावर त्यांनी आपला लेख ‘सांयटिफिक अमेरिकन’ च्या मार्च १९७५च्या अंकात प्रसिद्ध केला. नंतर ६१७४ या संख्येला ‘कापरेकर स्थिरांक’ म्हणून मान्यता मिळाली. त्यांनी ‘दत्तात्रेय संख्या’ सुद्धा शोधून काढल्या. दत्तात्रेय संख्येच्या वर्गाचे दोन किंवा अधिक भाग केले तर तो प्रत्येक भाग हा पूर्णवर्ग असतो. १३, ५७,

सर्वांच्या भल्याचा विचार करावा

(पान ५ वरुन)

१६०२,.... अशा या संख्या आहेत. उदाहरणार्थ ५७ या संख्येचा वर्ग ३२४९ येतो. या संख्येचे ३२४ आणि ९ असे दोन भाग केल्यास या संख्या १८ आणि ३ या संख्येचे वर्ग आहेत.

दत्तात्रेय यांनी कोपर्निकसच्या ५००व्या जयंतीनिमित्त असा एक चौरस तयार केला की त्यातील संख्यांची कशीही बेरीज केली तरी ती ५१४ येते. बावीस वेगवेगळ्या पध्दतीने बेरीज केली तरी ती ५१४ इतकीच येते. या चौरसातील पहिल्या ओळीमध्ये १९, २, ७३ आणि ५०० या संख्या आहेत. कोपर्निकस यांची जन्मतारीख १९ फेब्रुवारी १४७३ आहे. रँगलर परांजपे हेत्यांचे गुरु. त्यांचा ८६वा जन्मदिन १६ फेब्रुवारी, १९६२ रोजी होता. त्यांच्यासाठी त्यांनी पाच संख्यांचा, पाच ओळींचा चौरस तयार केला. त्यातील पहिल्या ओळीतील संख्या होत्या १६,०२, १९, ६२ आणि ८६ या त्यांच्या पंचसंख्यांच्या चौरसाला मोठी प्रसिध्दी मिळाली. ती विद्यापीठ अनुदान आयोगापर्यंत पोहोचली आणि आयोगाने कापरेकर हे विद्यापीठ किंवा महाविद्यालयीन शिक्षक नसतानाही त्यांना अध्ययनवृत्ती दिली.

कापरेकर यांनी हर्षल संख्या, पॉलीन्ड्रोम संख्या अशा विविध अंकगणितीय प्रांतात मोठे कार्य केले. गणकयंत्र नसलेल्या काळात त्यांनी अशा अनेक संख्याविषयक संकल्पना शोधल्या आणि प्रसिध्द केल्या. मात्र, त्यांच्या कार्याला हवी तशी प्रसिध्दी लाभली नाही. त्यांचे १९८६ मध्ये देवळाली येथे निधन झाले.

करणार ?” बिरबलाने तिला कसेबसे समजावून निरोप दिला. थोड्याच वेळाने त्या रस्त्याने एक धडधाकट माणूस दोन-तीन मजुरांना घेऊन त्या ठिकाणी आला. बिरबल त्याला म्हणाले, “तुम्हाला माहीत आहे का आज आपला बादशहा स्वर्गवासी झाला.” त्यावर तो गृहस्थ म्हणाला, “बरं झालं कटकट गेली. आता मला जंगलातील हवी ती लाकडं तोडून भरपूर पैसा कमवता येईल.” बिरबलाने त्यालाही निरोप दिला आणि अकबराला म्हटले, “खाविंद, म्हातारीला पाहून तुमच्या मनात काय विचार आले होते ?” बादशहा म्हणाला, “तिला पाहून मला दया आली. या वयात तिला कष्ट करावे लागतात, याबद्दल वाईट वाटलं.” “बरं मग आता मला सांगा, त्या धडधाकट माणसाविषयी तुम्हाला काय वाटलं ?” “लाकडाची चोरी करणाऱ्या त्या बेजबाबदार माणसाला फाशी द्यावे असे माझ्या मनात आलं.” हे ऐकून बिरबल हसला, म्हणाला, “तुम्ही म्हातारी विषयी दयेचा भाव दाखवला. तिच्याविषयी चांगला विचार केला म्हणून तिने देखिल तुमच्याविषयी चांगला विचार केला म्हणून तिला तुमच्या मरणाची बातमी ऐकून रडू आले; परंतु लाकडाची चोरी करणाऱ्या माणसाला मात्र आनंद झाला. याचं कारण तुम्ही त्याला फासावर चढवण्याचा विचार करत होतात.” याचाच अर्थ आपण जसा विचार करतो त्या विचारांच प्रतिबिंब दुसऱ्याच्या मनात पडत असतं. म्हणून सर्वांविषयी नेहमी चांगला विचार करावा. सर्वांच्या भल्याचा आणि कल्याणाचा विचार करावा.

दादाला विचार या..!

प्रश्न आपल्या मनातले, उत्तर सादगुरु बाबाजींचे

प्रश्न : मनुष्य जातीची खरी ओळख काय आहे ?

उत्तर : मानवता आणि नैतिकता हीच मनुष्य जातीची खरी ओळख आहे.

प्रश्न : मानवी मूल्ये कशी रुजवता येतील ?

उत्तर : विश्वामध्ये शांती आणि मानवी मूल्ये रुजवण्यासाठी आध्यात्मिक जागृतीची आवश्यकता आहे. अध्यात्मिकतेच्या आभावामुळे माणसं वस्तुंशी प्रेम करतात. माणसांचा मात्र वापर केला जातो; खरंतर माणसांशी प्रेम आणि वस्तुंचा वापर व्हायला हवा.

प्रश्न : सर्व प्रकारच्या कलहाचे व भांडणाचे मूळ काय ?

उत्तर : अज्ञान हेच कलहाचे आणि भांडणाचे मूळ आहे.

प्रश्न : सर्वात मोठा अधर्म कोणता ?

उत्तर : कोणाचा देश करणे आणि मन दुखावणे हा सर्वात मोठा अधर्म आहे.

प्रश्न : जीवनाचे सौंदर्य कशावर अवलंबून आहे ?

उत्तर : जीवनाचे सौंदर्य मनाच्या सुंदरतेवर अवलंबून आहे; कारण मनाचे सौंदर्य हे हृदयावर ठसा उमटवते, तर देहाचे सौंदर्य केवळ डोळ्यापर्यंतच सीमीत राहते.

प्रश्न : जीवनाचे ध्येय काय ?

उत्तर : या जीवनाचा अंत होण्यापूर्वी मनातील विपरीत भावनांचा अंत होणे हेच जीवनाचे मुख्य ध्येय आहे.

प्रश्न : माणसा-माणसात जवळीक कशी निर्माण होईल ?

उत्तर : प्रत्येकाकडे समदृष्टीने पाहिल्यास माणसामाणसात जवळीक निर्माण होईल दुसरा आपल्याला लहान किंवा तुच्छ तेव्हाच वाटतो, जेव्हा त्याच्याकडे आपण दुरुन पाहतो किंवा गर्वाने पाहतो. ब्रह्मज्ञानाने समदृष्टी येते, सर्वाविषयी सद्भावना निर्माण होते.

प्रश्न : या जगाकडे कोणत्या दृष्टीने पहावे ?

उत्तर : हे जगत ईश्वराचा परिवार आहे त्यामुळे जगाकडे आत्मदृष्टीने पहावे.

हस्ती दुनिया
एप्रिल २०२१

गुढी उभारू छान

उत्तुंग अशा दैवी गुणांनी
सजवुया जीवनमान
समाजात या मानवतेची
गुढी उभारू छान ॥४॥

वैर विरोध घृणा नको
पाडुया सर्व भिंती
जीवनातला अडसर काढू
भाषा प्रांत धर्म जाती
बाजार नको या जन्माचा
जो आहे जगी महान ॥९॥

इष्ट मित्र नि सगे सोयरे
एकच हा परिवार
आपलेच हे सारे असती
अपुला सारा संसार
एक असे आमुचा पिता
एकाची सारी संतान ॥१२॥

उंच उंच उभारू गुढी अशी
दिसेल शोभुन जगती
पाहतील येतील तिथे
घेतील क्षणभर विश्रांती
पवित्र पावन गुरुपद पंकज
एकच असे ठिकाण ॥३॥

-सुरेश तिलोटकर

कथा

भ्रमाचा भोपळा

वि लासपूर नावाचं एक छोटंसं गाव होतं. त्या गावात संजय, अजय, किशोर आणि गणेश नावाचे चार मित्र राहत होते. त्या चौधांची अतूट मैत्री होती. एके दिवशी चौधेही फिरत फिरत गावाबाहेर आले. तिथे त्यांना एक पडका वाडा दिसला. त्या वाड्यात कोणीही राहत नव्हते. त्यांना कुतूहल वाटले. त्याच वेळी समोरुन एक शेतकरी येत होता. त्याने सांगितले, मुलांनो या

वाड्याकडे फिरकू नका, येथे रात्री भूतं वावरतात. निघा येथून लवकर. चौधेही घरी आले. त्या वाड्याविषयीचे त्यांचे कुतूहल वाढतच गेले. वाड्याबद्दल त्यांनी गावात अनेकांकडे चौकशी केली, तेहा गावातील माणसंही म्हणू लागली, की सूर्य मावळल्यानंतर तिथं कोणीही जात नाही आणि तिथे गेलेला माणूस पुन्हा परत

येत नाही. संध्याकाळी चौघेही गप्पा मारत असताना प्रत्येकजण स्वतःबद्दल बढाया मारु लागला. तेव्हा गणेश म्हणाला, मित्रांनो तुम्ही आपल्या बहादुरीच्या बन्याच कथा ऐकवल्या; परंतु मला वाटते जो गावाबाहेरच्या पडक्या वाड्यात अमावस्येच्या रात्री जाऊन जमिनीवर खिळा ठोकून येईल तो खरा बहादूर. गणेशाचा प्रस्ताव ऐकून तिघे मित्र गप्प झाले. ते पाहून गणेशला चेव चढला. तो म्हणाला, “भित्रांनो, एवढ्याशा गोष्टीला घाबरलात? ठिक आहे, येत्या अमावस्येला मीच त्या वाड्यात जाऊन खिळा ठोकून येतो.” त्याच्या मित्रांनी त्याला अडवायचा खूप प्रयत्न केला; परंतु गणेशने त्यांचे म्हणणे ऐकले नाही. तो म्हणाला, भूत वैरे काही नसतं, हा सगळा भ्रम आहे. मी तुम्हाला सिध्द करून दाखवतो, की मी किती बहादूर आहे ते!

अमावस्येच्या रात्री मिट्टु काळोख पडला होता. चौघे मित्र वाड्याकडे निघाले. तिघेजण वाड्यापासून दूर उभे राहिले. गणेशने खिळे आणि हातोडी घेतली आणि मोठ्या हिमतीने वाड्याकडे निघाला. त्याचे तिघे मित्र लांब उभे राहून त्याच्याकडे पाहत होते. गणेश अंधारामध्ये दिसेनासा झाला. तो वाड्यात शिरणार इतक्यात त्याला दूरवरुन कुत्र्याचे भेसूर ओरडणे ऐकू आले. त्यातच घुबडांचे चित्रविचित्र आवाज ऐकून त्याला थोडी भीतीच वाटली; परंतु आपली फसगत होऊन मित्रांनी चिरवू नये म्हणून त्याने हिमत करून वाड्यामध्ये प्रवेश केला आणि हातोडीने तो खिळा ठोकून तो उठणार तेवढ्यात हातोडीने तो खिळा ठोकून तो उठणार तेवढ्यात

त्याचा शर्ट कोणी तरी पकडून ठेवल्याचे जाणवले. तो शर्ट खेचू लागला; परंतु काही उपयोग झाला नाही. मोठ मोठ्याने ओरडत तो उघड्या अंगानेच वाड्याबाहेर पळाला आणि जिवाच्या आकांताने गावाच्या दिशेने धावू लागला. त्याला तसे पळताना पाहून मित्रांचीही घाबरगुंडी उडाली. दुसऱ्या दिवशी सकाळी या चौघा मित्रांचे कारनामे ऐकून त्यांच्या पालकांनी त्यांना खूप खडसावले. शाळेच्या शिक्षकांनाही गोष्ट कळली. शाळेचे मुख्याध्यापक गणेशच्या घरी आले आणि म्हणाले, बाळ, चल दाखव मला तो वाडा. मुख्याध्यापकांसोबत ते चौघे आणि त्यांचे पालकही निघाले. सगळे वाड्यात शिरले. गणेशने जिथे खिळा ठोकला होता तिथे जाऊन त्यांनी पाहिले तर गणेशाचा शर्ट त्या खिळ्यामध्ये अडकला होता. मुख्याध्यापक म्हणाले, अरे वेड्यांनो, रात्रीच्या अंधारामध्ये गणेश जेव्हा खिळा ठोकत होता तेव्हा त्याच्या शर्टाचा खालचा भाग जमिनीवर असल्याने त्याने नकळत त्यावरच खिळा ठोकला आणि उठतांना शर्ट खिळ्याखाली अडकलेला असल्यामुळे त्याला भास झाला की कोणीतरी आपला शर्ट पकडून ठेवलेला आहे. आपली झालेली फजिती पाहून गणेश खूप खजील झाला. मुख्याध्यापक म्हणाले, आता घाबरु नका, फुटला ना तुमचा भ्रमाचा भोपळा? सारे मोठ्याने हसू लागले. पडक्या वाड्याची भीतीही सर्वांची नाहिशी झाली.

विचारपुष्ट

.....
.....

मनाची स्थिरता

आपलं मन चंचल आहे. या चंचल मनाला स्थिर करण्यासाठी स्थिर परमात्म्याशी जोडून ठेवावे लागेल. कारण या ब्रह्मांडामध्ये सर्व वस्तू गतिमान आहेत. अस्थिर आहेत. सूर्य, चंद्र,

तारे, वायू, जीव, आकाश या सान्या गोष्टी अस्थिर आहेत. फक्त परमात्माच केवळ स्थिर आहे. म्हणून मनाला जर स्थिर प्रभूशी जोडून ठेवले तरच मन शांत व प्रसन्न होईल. मनाची शक्ती वाढेल; पण मग मन निरंकार प्रभू परमात्म्याशी कसे जोडले जाईल? त्यासाठी मनाला वळण लावायचे आहे. आपल्याला नित्यप्रती सत्संग, सेवा व नामस्मरण करायचे आहे. मनाला नियंत्रित करण्यासाठी प्रयत्न करावे लागतील. जसं लहान मुलाला आपण अभ्यास कर म्हटलं तरी त्याचं लक्ष अभ्यासात लागत नाही. त्याला मित्रांबरोबर खेळायची, टी.व्ही. पाहायची इच्छा होणारच; पण त्यातूनही त्याला समजवावे लागते, की आता अभ्यास केल्याने तुला कसा फायदा होईल आणि मग हळूहळू त्याला अभ्यासाची सवय लावावी लागते. तसे मनालाही नामस्मरणाची सवय लागली की ते स्थिर होऊ लागते. अन्यथा चंचल मन चतुर आणि चलाख बनते. एका व्यक्तीने एक माकड आणि एक बकरी पाळली होती. एके दिवशी तो बाहेर गेला. जाताना त्याने माकडाला आणि बकरीला दोरीने बांधून ठेवले. माकड मुळातच चंचल. ते शांत कसं बसणार? माकडाने मालक गेल्यानंतर चुळबूळ सुरु केली. त्याने आपल्या गळ्यातील दोरी सोडून घरामध्ये दंगामस्ती करायला सुरुवात केली. इकडे तिकडे वस्तू

(पान १४ वर)

हस्ती दुनिया
एप्रिल २०२१

कथा

मूर्ख कोण?

बाळू भगत नावाचा एक महात्मा होता. त्यांचे कपड्याचे दुकान होते. बाॳू भगत रोज सकाळ- संध्याकाळ सत्संगाला जात असत. त्यामुळे सकाळी दुकान उशिरा उघडत आणि संध्याकाळी लवकर बंद करत; परंतु त्यांच्या शेजारी असणारे दुकानदार मात्र सकाळी लवकर दुकान उघडत आणि रात्री उशिरा बंद करत. एके दिवशी त्यांच्या शेजारचा दुकानदार बाॳू भगतांना म्हणाला, “बाॳू, तुझ्यासारखा मूर्ख माणूस मी अजून तरी पाहिला नाही. अरे, जेव्हा धंद्याची वेळ असते तेव्हा तुझ्यां दुकान बंद असतं. अशाने तुझ्या व्यवसाय कसा चालेल ? तुला व्यापारामध्ये फायदा

कसा होईल ? आम्ही बघ सकाळपासून रात्रीपर्यंत दुकान सुरु ठेवतो. म्हणून आमचं सुरळीत चालू आहे; पण तू तर अशाने भिकेला लागशील.” बाॳू भगत त्यांचे बोलणे मनावर घेत नसे. सणासुदीचे दिवस असताना देखील बाॳू भगत नित्यनेमाने सत्संग सेवा करत असत. एके दिवशी शेजारचा व्यापारी बाॳू भगतांकडे आला आणि म्हणाला, “बाॳू, तुझ्यासाठी मी एक खास टोपी आणली आहे. ही टोपी मी अशा माणसाला देण्यासाठी आणलेली आहे, की जो सगळ्यात मूर्ख आहे. आजपासून तू ही टोपी घालत जा.”

भगतजींनी आनंदाने ती टोपी घेतली आणि व्यापाच्याला हसत हसत धन्यवाद दिले. मध्यांतरी बराच काळ निघून गेला. एके दिवशी शेजारचा व्यापारी खूप आजारी पडला. बाळू भगत त्याला भेटायला गेले. व्यापारी क्षीण आवाजात म्हणाला, “बाळूशेठ, आता मी काही वाचत नाही. आता माझी निघायची तयारी चालू आहे.” भगतजी म्हणाले, “शेठजी, आता निघायची तयारी आहे तर मग सोबत न्यायचं सामान वगैरे बांधल की नाही ?” व्यापारी म्हणाला, “बाळूशेठ चेष्टा करतोस काय ? मरताना माणूस सोबत काही घेऊन जातो का ?” भगतजी हसत म्हणाले, “मग आता ही टोपी तुम्हाला परत देतो. कारण मी मूर्ख होतो म्हणून तुम्ही मला दिली होती; पण तुम्ही तर महामूर्ख आहात.” व्यापारी त्याच्याकडे आश्वर्याने पाहू लागला. त्याला त्यांच्या बोलण्याचा अर्थ काही कळेना. बाळू भगत म्हणाले, “शेठजी, जर तुम्हाला माहिती आहे, की मरताना आपल्याला सोबत काही नेता येत नाही, मग रात्रंदिवस धनसंपत्ती जमवण्याचा आटापिटा करण्याचं कारण काय ? आपण मेल्यानंतर जाणार कुठे ? याचा तरी शोध घेतला का ? त्यासाठी स्वतःची ओळख नको का करायला ? अहो, ज्या ईश्वराच्या घरी जाणार आहात निदान त्याची तरी ओळख नको का करायला ? पण तुम्हाला वेळ होताच कुठे ? कारण मी जो सत्संग-सेवा करत होतो, तो तुमच्या दृष्टीने मूर्खपणा होता.” व्यापाच्याला बाळू भगताचे म्हणणे पटले. पण आता मात्र वेळ निघून गेली होती आणि हाती फक्त पश्चातापाशिवाय काही उरले नाही. म्हणून चरितार्थासाठी धनसंपत्ती मिळवण हे महत्त्वाचं तर आहेच; परंतु हा मनुष्यदेह ज्या कारणासाठी मिळाला आहे तो उद्देश साध्य करण हे तर त्याहूनही अधिक महत्त्वाचं आहे.

विचारपुष्ट (पान १२ वरुन)

अस्ताव्यस्त केल्या. काही खाद्यपदार्थ खाल्ले आणि मालक यायची वेळ होताच आपल्या गळ्यामध्ये दोरी जशीच्या तशी बांधली आणि बकरीच्या गळ्यातील दोरी सोडून ठेवली. म्हणजे मालकाला वाटावे की घरातल्या वस्तू बकरीनेच अस्ताव्यस्त केल्या असणार. माकड तर बिचारे एका जागी दोरीला बांधलेल्या अवस्थेतच शांत बसले आहे. सांगण्याचा भावार्थ हाच आहे, की मन अशाप्रकारे चलाखी चतुराई करू लागतं. स्वतःला वाचवण्यासाठी इतरांना अडचणीत टाकण्याची सोय करून ठेवतं; परंतु ते स्वतःचीच फसवणूक करत असतं. म्हणून मनाला योग्य दिशेने न्यायचे असेल तर त्याला या स्थिर परमात्म्याशी जोडावेच लागेल. जीवनात स्थिरता आली, की मनाला सहजता प्राप्त होईल. कोणत्याही परिस्थितीमध्ये ते तक्रार करणे, चिडचिड करणे, असंतुष्ट राहणे, निराश होणे या गोष्टी करणार नाही. एकरस अवस्था प्राप्त होऊन सारे आपलेच वाटू लागतील. जीवनात स्थिरता आल्यानंतर ती टिकवून ठेवणे हे देखील तेवढेच महत्त्वाचे आहे. त्यासाठी नित्य प्रती सेवा, सत्संग व नामस्मरण करायचे आहे. कारण अनेकदा जी गोष्ट सहजपणे होत नाही किंवा शरीर व्यवस्थित कार्य करत नसेल तर औषध घेतल्याने ते व्यवस्थित कार्यरत होते, तसे या आत्म्याचे खाद्य म्हणजे नामस्मरण. ते सतत करावयाचे आहे. तेव्हाच हे चंचल मन स्थिर परमात्म्याशी जोडले जाईल.

श

द

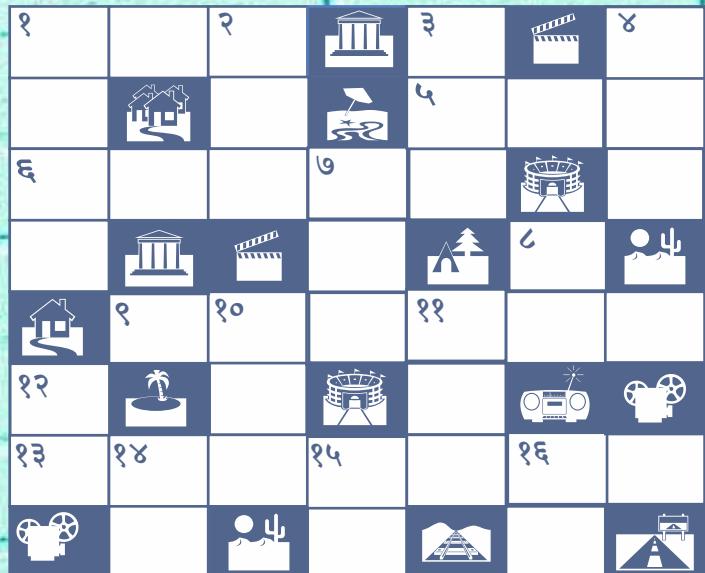
को

ई

१९६

उमे शब्द

○ पूजा अरोडा (रेवाडी-हरियाणा)

०१. सन १९६१ च्या आधी गोवा राज्यावर कोणाची सत्ता होती ?
०२. वसुंधरा दिन एप्रिल महिन्याच्या .... तारखेला साजरा केला जातो.
०३. जालियनवाला बागेतील सभेवर गोळीबार करण्याचा आदेश देणारा जनरल ....
०४. गटात न बसणारा शब्द - उत्कर्ष, प्रगती, विनाश, समृद्धी
०७. कोमल या शब्दाचा विरुद्ध
०८. चारही बाजूने पाण्याने व्यापलेले स्थळ
१०. लहान नाही आणि मोठा नाही
११. .... कसणे. (एखादे काम पूर्ण करण्यासाठी कसोशीने प्रयत्न करणे)
१२. दह्याचे ताक, ताकाचं लोणी, लोण्याचे .... बनते.
१४. फळांचा अर्क काढून केलेले पेय
१५. दगडापेक्षा ..... मऊ (म्हण)
१६. ख्रिस्ती धर्माच्या अनुयायींचे पूजा स्थान.

आडवे शब्द

०१. आधी ... मग विठोबा (म्हण)
०५. भारताची राजधानी .... या नदीच्या काठावर वसली आहे.
०६. भारतीय क्रिकेट संघाचा माजी कर्णधार उर्फ लिटिल मास्तर : सुनील मनोहर .....
०९. नर्मदा नदी कोणत्या पर्वतात उगम पावते ?
१३. पराक्रमासाठी दिला जाणारा सर्वात मोठा पुरस्कार

उत्तरे इतरत्र

आजोष्टा

वित्रांकन
लेखन, रंग
अजय कालडा

आजोबा, गोष्ट सांगा ना.

ठीक आहे, मुलांनो. आज तुम्हाला एका
साहसी मुलाची गोष्ट सांगतो

त्या साहसी मुलाचे नाव होते वीर. तो आपल्या आई-वडिलांसोबत शहरात राहत होता. तो इतर मुलांप्रमाणे अंधाराला किंवा कोणत्याही गोष्टीला घाबरत नसे.

एके दिवशी त्याच्या आज्जीची तब्बेत बिघडल्यामुळे त्याच्या आई-वडिलांना अचानक गावी जावे लागले.

तो घरातील सगळी काम करायचा. त्याची वार्षिक परीक्षा जवळ असल्यामुळे तो त्यांच्या सोबत जाऊ नाही शकला.

रात्री झोपताना वीरला जाणवले, की छतावर कोणीतरी आहे. त्याला माहीत होते, की छतावरुन घरात घुसणे चोरांसाठी काही कठीण काम नाही.

तो आपल्या बुधदीचा वापर करून येणाऱ्या संकटाशी दोन हात करण्यासाठी सज्ज झाला.

तो स्वयंपाक घरात गेला. त्याने लाल मिरची पूड एका पिशवीमध्ये भरली आणि शांतपणे जिन्याच्या खाली लपून बसला. जसे चोर खाली आले क्षणात त्याने पिशवीतील मिरची पूड चोरांच्या डोळ्यात फेकली. अचानक झालेल्या हल्ल्यामुळे चोर हैराण झाले.

वा ! इतका चपळ आणि हुशार होता वीर

हो मुलांनो, चोर तर डोळे चोळत बसले आणि
इकडे वीर ने पोलिसांना फोन केला.

एवढेच नाही, तर चोर पळून जाऊ
नयेत म्हणून पोलीस येईपर्यंत
त्याने चोरांना घरामध्ये बंद केले

वा अजोबा ! याचा अर्थ असा, की आपण जर आपल्या मनातील भीतीला
समजूतदारपणे जिंकले तर साहसी काम करून बक्षीस जिंकू शकतो.

नव्कीच
मुलांनो

कथा

शांती आणि समाधान

हे रीगल नावाचा एक तत्वज्ञानी होता. तो जर्मनीमध्ये राहत होता. त्याला अध्यात्माचा अभ्यास करण्याची आवड होती. तो सतत निरनिराळ्या साधुसंत फकीर यांच्याकडे जाऊन त्यांच्याशी चर्चा करत असे. एके दिवशी तो जपानला गेला. जपानमधील अनेक साधू-संत-तत्त्वज्ञानींना भेटला; पण त्याचं पूर्णतः समाधान झालं नाही. मनाला शांती समाधान कसे मिळेल हा एकच प्रश्न त्याच्या मनात सतावत होता. शेवटी

जर्मनीला परत जाण्याची वेळ आली. जर्मनीला जाणारी बोट थोड्याच वेळात सुटणार होती; पण तेवढ्या वेळेत आपण एका साधूला तरी भेटून घ्यावे असा विचार करत तो बंदराजवळ असणाऱ्या एका साधूच्या झोपडीत शिरला. झोपडीचं दार उघडताना ते जमिनीला अडकलं म्हणून त्याने धक्का मारून ते उघडलं. वेळ कमी होता त्यामुळे पायातल्या चपला पटकन भिरकावल्या आणि साधु-महात्म्यांना नमस्कार

हस्ती दुनिया
एप्रिल २०२१

करून म्हणाला, “मी तुमच्याशी अध्यात्माविषयी चर्चा करायला आलोय.” महात्मा म्हणाले, “चर्चा नंतर करू, आधी ह्या दरवाजाची आणि तुमच्या चपलांची माफी मागा. कारण तुम्ही त्यांचा अपमान केलात.” हेरीगल्ला मोठं आश्र्य वाटलं, दरवाजाची आणि चपलांची मापफी मागायची ?परंतु साधूचं वचन पालन करत त्याने दरवाजा आणि आपल्या चपलांची माफी मागितली. चर्चा करण्यासाठी खाली बसला; परंतु त्या क्षणी त्याला अंतर्मनात कुठेतरी शांतीचा अनुभव येऊ लागला. मनाला प्रसन्न वाढू लागले. त्याने महात्म्याला सांगितले, “तुमच्या पर्णकुटीत येऊन मला खूप समाधान वाटले, मनाला शांती मिळाली.” साधू म्हणाला, “माझ्या झोपडीत आल्यामुळे तुम्हाला शांती आणि समाधान लाभले नसून, ही मनाची शांती आणि समाधान लाभलं ते केवळ तुम्ही दरवाजा आणि चपलांची माफी मागितल्यामुळे!” हेरीगल्ला त्यावेळी कळून चुकलं, की मनाची शांती समाधान कुठल्या स्थळ काळाशी किंवा वास्तू आणि वस्तुंशी निगडीत नसून ती अंतर्मनाशी निगडीत आहे; जेव्हा आपण क्षमा मागतो आणि क्षमा करतो तेव्हा मात्र मन कसं हलकं होतं आणि आपोआपच शांती समाधानाचा अनुभव येऊ लागतो. महात्मा पुढे म्हणाले, परमेश्वराने निर्माण केलेल्या निर्जीव वस्तुंच्या देखील आदर केला पाहिजे. निर्जीव वस्तुंची क्षमा मागितल्याने जर तुम्हाला एवढी मनःशांती लाभली, तर ज्या चैतन्यमूर्ती आहेत, ईश्वराने

निर्माण केलेले जीव आहेत, त्यांच्याशी जर तुम्ही प्रेमाने वागलात, त्यांच्याकडून घडलेल्या लहान-मोठ्या चुकीला प्रत्येक वेळी क्षमा केली तर तुमची मनःशांती कधीही ढळणार नाही. म्हणून तुम्हाला शांती समाधानासाठी बाहेर भटकण्याची आवश्यकता नाही. फक्त सर्वावर प्रेम करा, ईश्वराच्या रचनेवर प्रेम करा आणि प्रत्येकाला क्षमा करा. एवढीच गोष्ट लक्षात ठेवा. हेरिगल्ला इतकी वर्ष भटकंती करून जे ज्ञान मिळाले नाही ते काही क्षण साधू महात्म्याच्या सहवासामध्ये प्रत्यक्ष अनुभवाने प्राप्त झालं.

Rajesh

९ तुम्ही निरंकार

SPC

SHABARA
PEST CONTROL

राबरा

Mukesh

पेस्ट कन्ट्रोल सर्विस

पेस्ट कन्ट्रोल करता कर अपने घर और अपने परिवार को स्वच्छ एवं निरोग रखें।

अपने घर, ऑफिस, हॉटेल, बैंक, ऑफिस घरिसर एवं अन्य कोई भी जगह जहां पर दीमक, कीढे, काकराच, भरजी-भरचर, चिपकली, चूडे, अटबल इत्यादि किसी भी प्रकार की समस्या से परेशान हो तो एक बार अवश्य संपर्क करें।

**SHABARA
PEST CONTROL SERVICES**

RAJESH : Mob.: 9819691223, 9987116381, 9819056198, 9987116382
www.shabarapestcontrol.com * Email : shabarapestcontrol88@gmail.com
Office No.3, Sai Laxmi Society, Anand Nagar, Vitava Kalwa, Thane 400 605.

प्रश्न : डॉल्फिन हा कशा प्रकारचा मासा आहे ?

उत्तर : डॉल्फिन हा खोल समुद्रात राहणारा मासा आहे. त्याची लांबी साधारणपणे १०फूट असते. त्याचे तोंड पक्ष्याच्या चोचीप्रमाणे असते. त्याचा पोहण्याचा वेग दर ताशी ३० ते ६० मैल असतो. तो सस्तन प्राणी असल्यामुळे अंडी घालत नाही. त्याला पिल्ले होतात व तो त्यांना दूध पाजतो. त्याला बत्तीस प्रकारचे आवाज काढता येतात. तो माणासांप्रमाणे हसू व ओरडू शकतो. आपल्या दूरच्या प्रवासात हे मासे एकमेकांशी एका विशेष प्रकारच्या धवनिलहरींनी संपर्क साधतात.

मानवानंतर डॉल्फिन हा जगातील सर्वात बुद्धीमान प्राणी आहे. त्याच्या व मानवाच्या मेंदूत बरेच साम्य आहे. डॉल्फिनला न्युमोनिया व हृदयविकार होतात.

प्रश्न : डोळ्यांच्या बुबुळाचा रंग वेगवेगळा का असतो ?

उत्तर : आपल्या डोळ्यामध्ये असलेल्या आयरिसमुळे(रंध्रपटल) आपल्या डोळ्याला रंग प्राप्त होतो. आयरिसमध्ये 'मेलॉनिन' नामक रंगद्रव्य असते. मेलॉनिनचे प्रमाण अधिक असेल तर डोळ्यांचा रंग घारा किंवा निळा होतो. कधी कधी मेलॉनिनचे प्रमाण कमी असेल तर डोळ्यांचा रंग घारा किंवा निळा होतो. कधी कधी मेलॉनिन हे द्रव्य आयरिसमध्ये असत नाही. अशा प्रकारच्या डोळ्यांना सूर्यमुखी (अल्बिनो) म्हणतात. या डोळ्यांचा रंग गुलाबी असतो.

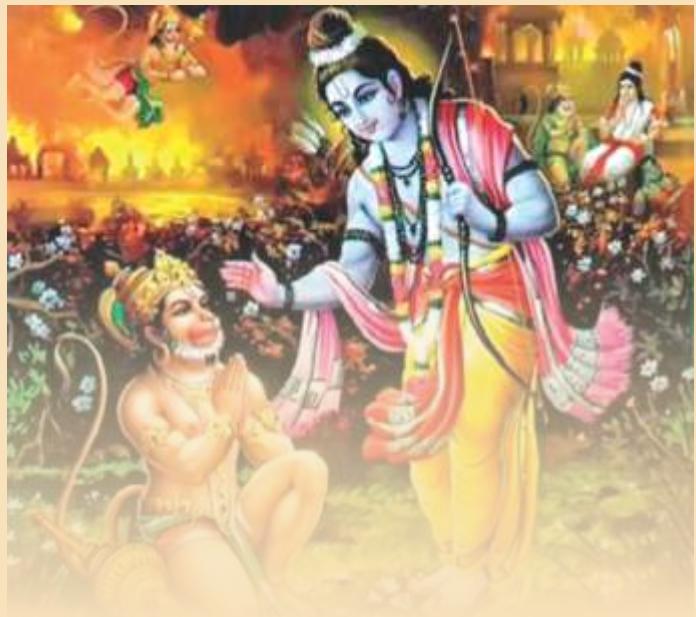
प्रश्न : डोळ्याची समायोजन शक्ती म्हणजे काय ?

उत्तर : डोळ्यामध्ये नेत्रभिंग व दृष्टिपटल यांचे अंतर ठरलेले असते. नेत्रभिंगामुळे दृष्टीपटलावर डोळ्याच्या समोर असणाऱ्या वस्तुची प्रतिमा उमटते. जसाजसा पदार्थ डोळ्याकडे येऊ लागतो तसेतशी प्रतिमा दृष्टीपटलाच्या मागे मागे जाऊ लागते. ती पुन्हा दृष्टीपटलावर आणण्यासाठी नेत्रभिंगाचा फुगीरपणा वाढवावा लागतो. नेत्रभिंगाच्या बाजूला बसवलेले दोन स्नायू नेत्रभिंगास दाबून हे काम करतात. त्याचप्रमाणे जेव्हा पदार्थ डोळ्यांसमोरुन दूरदूर जाऊ लागतो; त्यावेळी त्याची प्रतिमा दृष्टीपटलाच्या समोर येऊ लागते. ती पुन्हा दृष्टीपटलावर आणण्यासाठी भिंगाचा फुगीरपणा कमी करावा लागतो. भिंगाच्या दोन बाजूंना असलेले स्नायू भिंगाला ताणतात व फुगीरपणा कमी करतात. अशाने प्रतिमा पुन्हा दृष्टीपटलावर स्पष्ट उमटते. नेत्रभिंगाचा फुगीरपणा वाढवणे व कमी करणे यालाच डोळ्यांची समायोजन शक्ती म्हणतात.

रामभक्त हनुमान

स्वामीच्या सेवेसाठी
तन मन धन अर्पूनी प्राण
रोम रोमी अंतरी सदैव
रसनेवरती राम ॥४॥

उठता बसता खातापिता
घेई प्रभूचे नाम
भक्त असा आवडे प्रभूला
दिले जयाने हृदयी स्थान ॥१॥

सीतामाईचा शोध घेण्या
गेला लंकेपार
ना घोडा ना हत्ती
वाच्यावरती स्वार
रावण सेना त्रस्त जाहली
रावणही हैराण ॥२॥

असे राहु या आपण सारे
सदगुरुच्या वचनात
रंग भरुया गुरुभक्तिचा
आपुल्या असा जीवनात
ऐशा भक्तावर सदगुरुचे
असे सदा वरदान ॥३॥

-सुरेश तिलोटकर

हसती दुनिया
एप्रिल २०२१

नव भेद्या नाशायण पूजा

सखाराम नावाचा एक भोळा भक्त होता. तो एका शेठजींकडे काम करत होता. एके दिवशी तो शेठजींना म्हणाला, “शेठजी, मला जगन्नाथ पुरीच्या यात्रेला जायचं आहे, कृपया मला आठ दिवसांची सुट्टी द्या.” सखाराम हा अतिशय प्रामाणिक व विश्वासू असल्यामुळे शेठजींचा त्याच्यावर पूर्ण विश्वास होता.

शेठजींनी त्याला आठ दिवसांची सुट्टी दिली. शेठजी त्याला म्हणाले, “सखाराम, व्यापार धंद्यामुळे मला तर काही देवदर्शनाला जायला मिळत नाही, तू जगन्नाथपुरीला जाशील तेव्हा हे शंभर रूपये जगन्नाथाच्या चरणी अर्पण कर.” सखाराम मजल-दरमजल करत जगन्नाथ

पुरीला पोहचला. त्याच्यासोबत काही भक्त मंडळीदेखील होती. ती मंडळी भजन गात चालली होती. थंडीचे दिवस होते. त्यांच्याकडे पांघरायला गरम कपडेही नव्हते. खाण्यासाठी अन्न नव्हते. तरी ते प्रभूच्या भजनामध्ये दंग होऊन चालत होते. सखारामला त्यांची दया आली. त्याने शेठजींनी दिलेल्या शंभर रुपयातून काही कांबळी व खाण्याचे पदार्थ विकत घेतले आणि सर्व भक्तमंडळींना वाटले. यासाठी त्याला १८ रुपये खर्च आला. दोन रुपये उरले. ते त्याने भगवान जगन्नाथाच्या मंदिरात जाऊन दान पेटीत टाकले आणि सांगितले, “हे प्रभू, माझ्या शेठजींनी दिलेले हे पैसे तुला अर्पण करत आहे. माझ्या शेठजींना खूप खूप आशीर्वाद दे.” आठ दिवसांनी सखाराम पुन्हा कामावर आला. त्यावेळी शेठजींनी त्याला पहिला प्रश्न विचारला, “तू भगवान जगन्नाथाच्या चरणी किती रुपये अर्पण केले?” सखारामला मोठे आश्वर्य वाटले, की आपण फक्त दोन रुपये अर्पण केले हे शेठजींना कसे कळले? त्याने शेठजींची माफी मागत खरी हकिकत सांगितली. शेठजी त्याला प्रेमाने जवळ घेत म्हणाले, “घाबरु नकोस. तुझ्यामुळे मला भगवान जगन्नाथांनी स्वप्नात येऊन दर्शन दिलं आणि सांगितलं, की तुझे १८ रुपये मला मिळाले. सकाळी मी विचार करू लागलो की सखाराम तर प्रामाणिक आहे. त्याला आपण शंभर रुपये दिले होते; मग त्याने देवाला दोन रुपये कमी का

दिले? कशासाठी खर्च केले असतील? पण आता कळले, की देवाला पैशांची गरज नाही. तू जे १८ रुपये भक्तांच्या सेवेत लावले होते तेवढेच खन्या अर्थाने परमेश्वराकडे पोचले.”

तात्पर्य, परमेश्वराला मोठमोठ्या देणग्या देऊन किंवा फळं फुलं अर्पण करून प्रसन्न करता येत नाही. तर परमेश्वराची जी लेकर आहेत, त्या मानवमात्रांची व गोरगरीबांची सेवा केल्याने परमेश्वर प्रसन्न होतो. म्हणूनच बाबा हरदेवसिंहजींनी म्हटलंय ‘नर सेवा, नारायण पूजा’

❖❖❖

अनामोल रचना

मानवाने भौतिक साधनांच्या मागे धावण्याएवजी मानवी मुल्ये धारण करण्याकडे अग्रेसर होण्याचा प्रयत्न केला तर जीवन आपोआप सुंदर होईल.

भक्त हीच प्रार्थना करतो, की निराकार प्रभू हृदयात स्थानापन्न व्हावा. प्रत्येक क्षणी ध्यान निराकाराशी जोडून राहावे. खन्या अर्थाने भक्ती एक प्रवृत्ती आहे. असा आपला स्वभाव बनावा. सदगुण जीवनात धारण करून निराकाराच्या रंगात रंगून भक्त जीवन व्यतीत करतो.

वाढदिवसाच्या हार्दिक शुभेच्छा

अवधूत सावंत

अर्नव लोखंडे

अपूर्व खापटे

कल्याणी कुलकर्णी

जाह्नवी ससाणे

काव्या कदम

सुनिष कुहाडे

अरोह कोकणे

मुग्धा तलप

नेत्रा पुंगावकर

पलक शिनकर

समीप कदम

विधिता विरकर

समरप्रीत कुंभार

रायनेश भाईमल्ले

प्रियांश मुसळे

तिर्थ माने

सौम्या सोनिस

शुदिता मोरे

श्रेया कुंभार

वल्लभ पाटील

वर्णवी पवार

विहान कोकितकर

अर्थव जोशी

श्रेयल पवार

कल्याणी कुलकर्णी

खस्ती हराळे

आरोही नाईक

दात बळकट ठेवण्यासाठी उपयुक्त तुरटी

तुरटीचा उपयोग अनेक विकार बरे करण्यासाठी केला जातो. ही सर्वत्र उपलब्ध होणारी स्वस्त वस्तू आहे. ज्या ठिकाणच्या मातीत अल्युमिनियम व गंधक हे घटक विशिष्ट प्रमाणात असतात तेथील मातीपासून तुरटी तयार केली जाते.

प्रामुख्याने तुरटीचे ४ प्रकार आहेत. पिवळी, पांढरी, लाल व काळी. पांढर्या तुरटीचाच सर्वाधिक प्रमाणात उपयोग केला जातो. तुरटी ही अँटीसेप्टिक म्हणून उपयुक्त आहे. तुरटीचे विविध आरोग्यदायक उपयोग पुढीलप्रमाणे आहेत.

- १) २० ग्रॅम तुरटी, १० ग्रॅम शेंदेलोण (मिठाचा एक प्रकार) यांचे बारीक चूर्ण करा. रोज सकाळ संध्याकाळ या चूर्णाने दात व हिरड्या घासण्याने दात बळकट होतात व त्यातून रक्त येणे बंद होते.
- २) गाईच्या दुधात तुरटी ढवळून त्याचे ३-४ थेंब नाकात घालण्याने घोळणा फुटून वाहणारे रक्त थांबते.

३) रक्तीभार तुरटी चूर्ण २५ ग्रॅम गुलाब अर्कात मिसळून बाटलीत भरा. यातील २ थेंब दिवसातून ३-४ वेळा डोऱ्यात घातल्याने डोळे दुखणे व त्यातून घाण येणे बंद होते.

४) तुरटीच्या चूर्णात मध मिसळून त्याने ओला केलेला कापसाचा बोळा कानात ठेवल्याने कानातील जखमा लवकर बन्या होतात.

५) दळलेली तुरटी पाण्यात मिसळून त्या पाण्याने चूळ भरल्याने पायोरिया विकारात लाभ होतो.

६) तुरटी, मीठ, मोहरी तेल यांचे मिश्रण हिरड्यांवर काही दिवस चोळल्याने हिरड्या निरोगी आणि बळकट होतात.

७) शारीरिक बाह्य भागावर झालेल्या जखमांवर तुरटी पावडर टाकल्याने किंवा तुरटीमिश्रित पाणी लावल्याने रक्तस्राव बंद होतो.

दिव्य बाणी

ए के महापुरुष एका गावात प्रचारयात्रेनिमित्त गेले होते. त्यांनी तेथे उपस्थित असलेल्या लोकांना विचारलं, परमात्म्याला तुम्ही जाणता का? कुणाला परमात्म्याचं ज्ञान प्राप्त करायचं आहे का? समोर बसलेले सारे अभिमानी होते. ते कसं म्हणणार की, परमात्म्याला जाणत नाही म्हणून! त्यामुळे ते म्हणाले, हो आम्ही परमात्म्याला जाणतो. त्यावर महात्मा म्हणाले, तुम्ही जाणता आहात तर ठीक आहे. मग मला काही सांगण्याची आवश्यकता नाही, असे म्हणून ते निघून गेले.

नंतर काही जिज्ञासू सज्जन त्यांना सांगू लागले, की हे काय केलं तुम्ही? तुमच्यामुळे त्या महात्म्यांकडून एवढं अनमोल ज्ञान आम्ही प्राप्त करु शकलो नाही. आता पुढच्या वेळी जेव्हा ते महात्मा येतील तेव्हा सगळ्यांनी नाही असं उत्तर द्यायचं. सर्वांनी ते मान्य केलं. काही कालावधीनंतर ते महात्मा पुन्हा त्या गावात आले. यावेळी त्यांनी प्रश्नात थोडा बदल केला. त्यांनी लोकांना विचारलं, परमात्मा आहे की नाही? त्यावर सर्वांनी ठरलेलं उत्तर दिले, नाही. महात्मा म्हणाले ठीक आहे. तुम्ही परमात्म्याला मानत नाही, तर मग तुम्हाला मी काय सांगणार? असे म्हणून ते निघून गेले. नंतर सगळे चर्चा करु लागले, की अरे, आपल्याकडून केवढी मोठी चूक झाली. आपण त्यांच्या प्रश्नाकडे नीट लक्ष्य दिलं नाही. आपसात सल्लामसलत करत त्यांनी ठरवलं, की पुढच्यावेळी महात्मा येतील तेव्हा निम्म्या लोकांनी हो म्हणायचं आणि निम्म्या लोकांनी नाही म्हणायचं.

कालांतराने महात्मा पुन्हा त्या गावात आले तेव्हा त्यांनी उपस्थित लोकांना विचारलं, “परमात्म्याला तुम्ही जाणता का?” त्यावर आधीच ठरल्याप्रमाणे निम्म्या लोकांनी ‘हो’ म्हटलं तर उरलेल्यांनी ‘नाही’ म्हटलं. त्यावर महात्मा म्हणाले, “ठीक आहे तर निम्मे लोक परमात्म्याला जाणतात आणि निम्मे लोक जाणत नाहीत. तेव्हा असं करा, जे परमात्म्याला जाणतात त्यांनी जे जाणत नाही त्यांना सांगा, मी निघालो.” यावेळी मात्र ही संधी सोडायची नाही असं लोकांनी ठरवलं. त्यांनी महात्म्यांना थांबण्याची विनंती केली. महात्मा त्यांना समजावत म्हणाले, “तुम्ही मनात आधीच एखादी धारणा घेऊन बसता. मग ज्ञान कसं प्राप्त होईल? त्यासाठी समर्पित व्हावं लागतं. मनाचं भांडं रिकाम करून बसावं लागतं, तेव्हा कुठे ही अनमोल वस्तू प्राप्त होत असते. सांसारीक ज्ञान इथं उपयोगी नसतं.”

डॉ. स्वाती मोहन

ना साच्या शास्त्रज्ञ डॉ. स्वाती मोहन ह्या भारतीय-अमेरिकन वैज्ञानिक आहेत. अवघ्या एक वर्षाच्या असताना त्या भारतातून अमेरिकेला स्थलांतरित झाल्या. त्यांचे बालपण उत्तर व्हर्जिनिया-वॉशिंगटन डीसी भागात गेले. वयाच्या १ व्या वर्षी त्यांनी 'स्टार ट्रेक' मालिका पाहिली त्यावेळी त्यांना अंतराळवीर व्हावेसे वाटले. नंतर वयाच्या १६ व्या वर्षापर्यंत बालरोगतज्ञ व्हायचे होते. पण नंतर त्यांनी इंजिनीअर बनून अंतराळ संशोधन करण्याचा निर्धार केला.

कॉर्नेल विद्यापीठातून मेकॅनिकल अँड एरोस्पेस अभियांत्रिकीमध्ये त्यांनी बी.ए.सी. आणि एरोनॉटिक्स, अस्ट्रोनॉटिक्समध्ये एम.आय.टी. आणि पी.एच.डी. वेळी आहे. स्वाती सुरवातीपासूनच नासाच्या कॅसिनी(शनीचे मिशन)आणि ग्रेल (चंद्राकडे उड्हाण करणारे हवाई परिवहन) सारख्या महत्त्वपूर्ण अभियानामध्ये त्यांनी महत्त्वाची कामगिरी बजावली आहे. २०१३-२०२० त्या मंगळ अभियानामध्ये काम करत आहेत. सध्या त्या नेहिंगेशन आणि कंट्रोल

ऑपरेशन्सचे नेतृत्व करत आहेत.

मोहीम काय आहे

ही मंगळावरची मोहीम गेल्यावर्षी ३० जुलैला सुरु झाली होती. फ्लोरिडातील वेळप कॅनव्हरोल येथील अवकाशयानातून ही गाडी पाठवण्यात आली होती. सात महिन्यांच्या प्रवासानंतर ही गाडी मंगळाच्या पृष्ठभागावर सुरक्षित उतरली असून जेझेरो विवरात ती अलगद उतरली आहे. नासाने या अवकाश मोहीमेमुळे इतिहासात एक महत्त्वाचा टप्पा गाठला आहे.

अवकाशात अशी गाडी पाठवणे ही पहिलीच वेळ नव्हती. गाडी उतरवण्याचे काम अतिशय कौशल्याने करावे लागते. एखादी बारीक चूकही पूर्ण मोहीम बाद करु शकते. ही गाडी मंगळावरचे नमुने गोळा करून पृथ्वीवर पाठवणार आहे.

परसिव्हीअरन्सने पाठवलेले मंगळावरच्या पृष्ठभागाचे पहिले छायाचित्रही पाठवले आहे. त्याचा फोटो नासाने नुकताच पोस्ट केला आहे.

अमेरिकेची अवकाश संशोधन संस्था

नासाचं मंगळ मिशन मार्स पर्वरेंस १८ फेब्रुवारीला रात्री अडीच वाजता मंगळ ग्रहावर यशस्वीरित्या उत्तरलं आहे. या मिशनमुळे अमेरिका आणि नासाचं नाव तर मोठं होतच आहे, त्याचबरोबर संपूर्ण जगालाही त्याचा फायदा होणार आहे. सध्या या रोव्हरने पाठवलेले मंगळावरील फोटो समोर येत आहेत. त्यातील एक फोटो सध्या वेगानं पसरत आहे.

मंगळावरुन पृथ्वी कशी दिसेल, असा प्रश्न सर्वानाच पडला असणार. या प्रश्नाचे उत्तर तुम्हाला या फोटोतून मिळतं. मंगळाच्या पृष्ठभागावरुन रोव्हरने घेतलेला हा फोटो अत्यंत मनमोहक आणि आकर्षक आहे. खगोलप्रेमींसाठी आणि खगोल अभ्यासकांसाठी तर हा फोटो एक पर्वणीच आहे.

रेयान हॅक्चर या टिवटर हँडलरने टिवट केलेला हा फोटो खूप वेगाने सर्वत्रपसरत आहे. या फोटोमध्ये पृथ्वी, शुक्र, आणि बृहस्पती (गुरु) हे ३ ग्रह एका रेषेत पहायला मिळत आहे.

शिक्षक : उशीर का झाला शाळेत यायला ?

चिंदू : आई-बाबा भांडत होते.

शिक्षक : तू उशीरा येण्याचा त्याच्याशी संबंध काय ?

चिंदू : माझा एक बूट आईच्या हातात आणि दुसरा बूट बाबांच्या हातात होता.

बंटी : आई, बाबांच्या डोक्यावर एवढे कमी केस का आहेत ?

आई : तुझे बाबा किनई खूप खूप हुशार आहेत म्हणून !

बंटी : मग तुझ्या डोक्यावर तर भरपूर केस आहेत...म्हणजे तू

आई : ... गप्प बस मेल्या !

बंडू : बाबा, मी तुमचे पाच हजार रुपये वाचवले.

बाबा : अरे वा ! शाब्बास...पण ते कसे काय ?

बंडू : मी पास झाल्यावर तुम्ही मला पाच हजाराची सायकल घेऊन देणार होतात ना ?

सदाभाऊ : अरे, तू रामभाऊ ना ? बघ चाळीस वर्षांनी आपण भेटतोय.

रामभाऊ : हो तू सदाभाऊ ना ? पण तू मला कसं ओळखलंस ?

सदाभाऊ : तुझ्या नाकावरच्या तीळावरुन. पण तू मला कसं ओळखलंस ?

रामभाऊ : तुझ्या अंगातल्या कोटावरुन, हा कोट तू तुझ्या लग्नात घातला होता ना ?

पाहुणे : तुझं वय काय बाळा ?

बंटी : घरात तेरा वर्षे आणि बसमध्ये साडे अकरा वर्षे !

मानसशास्त्रज्ञ : (तरुणाला) जर समजा रात्री साडे बारा वाजता तुम्ही गाढ झोपेत असताना अचानक घरात फोन खणखणला तर तुझ्या डोक्यात आधी काय विचार येईल ?

तरुण : चला ! बाबांनी बिल भरलं वाटतं टेलिफोनचं.

वकिल : (चोराची बाजू घेत) न्यायाधीश महोदय या व्यक्तीने केवळ भुकेमुळे एक वडापाव खाण्यासाठी फक्त पाच रुपये चोरले आहेत. वास्तविक तिथंच असलेल्या थैलीत दहा हजार रुपये होते. त्याला हातही लावला नाही. म्हणून या प्रमाणिक व्यक्तीला निर्दोष सोडून द्यावे.

(हे ऐकून चोर मोठ्यामोठ्याने रऱ्डू लागला.)

न्यायाधीश : हे सज्जन माणसा, तुला पश्चाताप झाला आहे, हे पाहून मला आनंद झाला. मी तुला निर्दोष सोडत आहे.
चोर : साहेब मला खरचं पश्चाताप होतो आहे. कारण माझ्या नजरेतून ती दहा हजाराची थैली कशी काय सुटली. याचं मला खूप वाईट वाटलं.

बन्या : आई आपल्या मोतीने माझी चप्पल कुरतडून टाकली.

आई : मग त्याला अद्वल घडेल अशी शिक्षा करायची ना !

बन्या : हो केली ना, तू त्याच्या थाळीत दोन पाव टाकले होते ना, त्यातला एक पाव मी त्याच्या तोंडातून हिसकावून, त्याच्यासमोरच खाऊन टाकला.

दोन मित्र होडीतून जात होते. तेव्हा होडीच्या तळाशी भोक पडलं. पाणी आत येऊ लागलं.

एक मित्र - आता काय करायचं ?

दुसरा मित्र - घाबरु नको, दुसरं छिद्र पाढू म्हणजे त्या एका छिद्रावाटे आलेलं पाणी दुसऱ्या छिद्रावाटे निघून जाईल !

छोटू : दादा मला सूर्यास्त बघायचा आहे. मला समुद्रावर घेऊन जाशील ?

दादा : हो हो, यू मीन सनसेट ना, सकाळी नवकी घेऊन जाईन.

झांप्या : बाबा, आज आईने मला काडीसाठी खूप मारलं

बाबा : फक्त एका काडीसाठी मारलं माझ्या सोन्याला ? बरं तू काय करत होतास ?

झांप्या : मी फक्त काडी पेटवून गादीवर ठेवली, बस्स !

गिन्हाईक : हा शर्ट आकसणार नाही म्हणून तुम्ही सांगितले होते; पण हा एकदाच धुतल्यावर किती आकसलाय पहा.

दुकानदार : दोष कपड्यात नाही, दोष तुमच्या साबणात आहे. त्याच साबणाने तुम्ही आंघोळ करा, म्हणजे तुम्हाला शर्ट बरोबर बसेल.

पुणे

वि द्योचं माहेर घर असणारं पुणे, महाराष्ट्राची सांस्कृतिक राजधानी म्हणून ओळखलं जातं. पुणे शहरात अनेक पर्यटन स्थळं आहेत. ज्यामुळे अनेक पर्यटक वीकेंडला पुण्याला फिरायला जायचा बेत आखतात. पुणे शहर मुंबईपासून अगदीच जवळ असल्याने केवळ पुण्यातीलच नव्हे तर, मुंबईतील लोकंही शनिवार आणि रविवार पुण्यातील पर्यटन स्थळांना भेट देण्याच्या योजना करतात. पुणे शहराला स्वतःची ओळख, संस्कृती आणि इतिहास आहे. वाड्यांचे शहर असणाऱ्या पुण्याला जाण्याचा बेत करत असाल तर, तिथल्या या प्रसिध्द ठिकाणांना नक्की भेट दिली पाहिजे.

शनिवार वाडा

शनिवार वाडा म्हणजे पुणे शहरातील जगप्रसिध्द ऐतिहासिक वास्तू. शनिवार वाडा हा पेशवेकाळात बांधण्यात आला होता. याच ठिकाणी पेशव्यांचे निवासस्थान होते. पहिला बाजीराव पेशवा यांनी सन १७३६मध्ये या जागी लाकडी राजवाडा बांधला होता. मात्र, इंग्रजांनी वाडा नष्ट केला. आता केवळ वाड्याचा पाया येथे शिल्लक आहे. हा वाडा पाहताना एक ऐतिहासिक वास्तू पाहण्याचा आनंद तुम्हाला नव्कीच मिळू शकेल.

आगा खान पॅलेस

गांधी मेमोरिअल सोसायटीचा हा आगा खान पॅलेस खास इटालियन बनावटीचा आहे. ब्रिटीश राजवटीमध्ये या पॅलेसचा उपयोग भारत छोडो आंदोलनात सहभागी झालेल्या महात्मा गांधी, कस्तूरबा गांधी, महादेव भाई यांच्यासाठी तुरुंगम्हणून करण्यात आला होता. महादेव भाई, कस्तूरबा गांधी यांनी याच पॅलेसमध्ये अखेरचा श्वास घेतला. या पॅलेसमध्ये त्यांचे स्मारक आहे.

ओशो आश्रम

पुण्यातील ओशो आश्रम एखाद्या रिसॉटपेक्षा कमी नाही. शहरातील कोरेगाव पार्क भागात २८ एकरांवर पसरलेला आश्रम १९७४ मध्ये ओशोनी

बांधला होता. येथे निर्सग आणि आधुनिकतेचा एक अनोखा संगम पहायला मिळतो. बांबूच्या कॉटेजेस, आश्रमातील संगमरवरी मंडप, कृत्रिम पाण्याचे झरे, सर्वत्र हिरवळ, थंड हवेचे झोत, मोठा जलतरण या गोष्टी प्रमुख आकर्षण आहेत.

दगडूशेठ हलवाई गणपती मंदिर

प्लेगच्या साथीने आपला एकुलता एक

मुलगा गमवल्यानंतर श्रीगणेशाचे 'दगडूशेठ हलवाई गणपती मंदिर' श्री दगडूशेठ हलवाई आणि त्यांची पत्नी लक्ष्मीबाई यांनी बांधले. नंतरच्या काळात लोकमान्य टिळकांनी लोकांना स्वातंत्र्यलढ्यात एकत्र आणण्यासाठी गणपती उत्सव म्हणून साजरा केला. दरवर्षी लाखो पर्यटक या मंदिराला भेट देतात.

लाल महल

पुणे शहराच्या मध्यभागी असलेला लाल महल पुण्यातील ऐतिहासिक वास्तूंपैकी एक आहे. लाल महलमध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांचे वास्तव्य होते. पुण्यात आल्यावर शिवाजी महाराजांचे बालपण या वास्तूत गेले. याच वास्तूत त्यांनी स्वराज्याचे धडे गिरवले. त्यानंतर स्वराज्य हिसकावू पाहणाऱ्या शाहिस्तेखानाची बोटंदेखिल शिवाजी महाराजांनी याच महालात छाटली होती. आता पुणे महानगरपालिकेने लाल महलची पुनर्बांधणी केली आहे. त्यामुळे आताची वास्तू एक प्रेक्षणीय स्थळ म्हणून नक्कीच पाहण्यासारखी आहे.

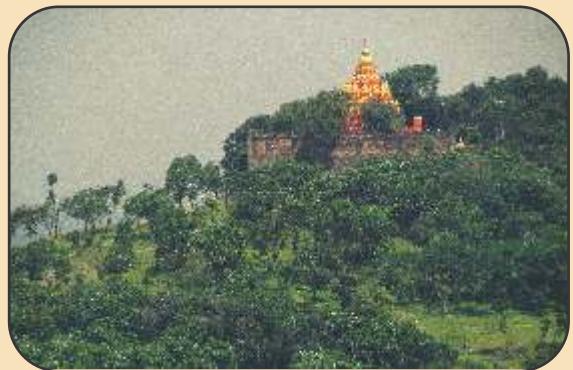
विश्रामबाग वाडा

विश्रामबाग वाडा हा पेशवा दुसरा बाजीराव यांचे निवासस्थान होते. वडिलोपार्जित शनिवारवाड्यात राहण्यापेक्षा दुसरे बाजीराव यांना विश्रामबागेत राहणं पसंत होते. आता पुणे महानगरपालिकेने या ठिकाणी एक सांस्कृतिक केंद्र सुरु केले आहे.

पर्वती

पर्वती ही महाराष्ट्रातील पुणे शहराच्या आग्नेय दिशेस उभी असलेली टेकडी आहे. पर्वताई

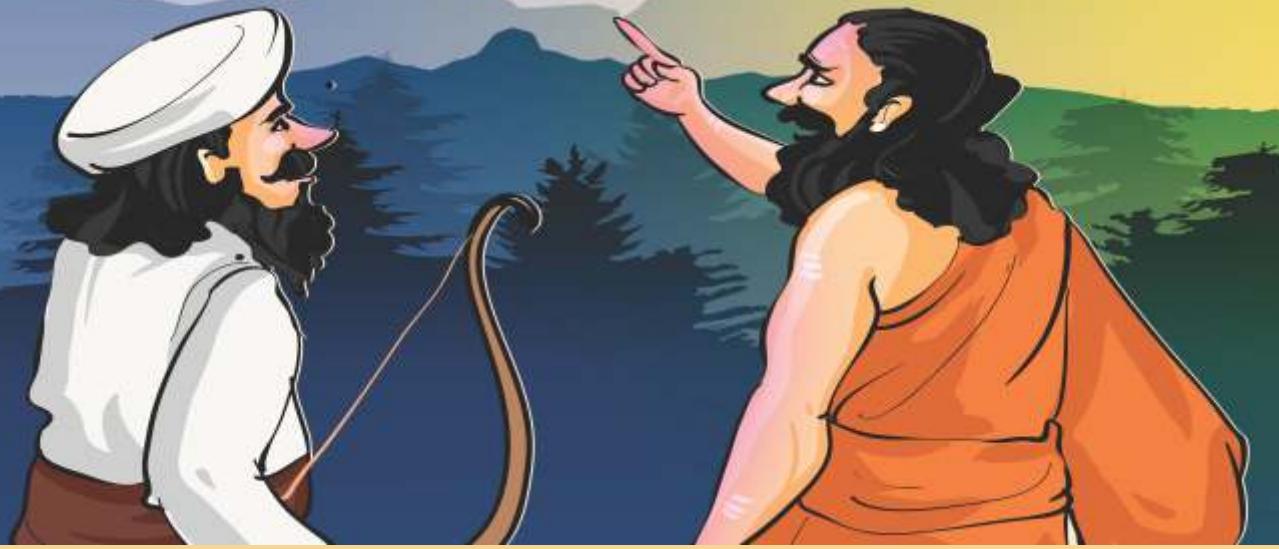
देवीच्या नावावरून टेकडीस पर्वती हे नाव पडले, पुण्याच्या अनेक भागांतून ती दृष्टीस पडते. हिच्या माथ्याची समुद्रसपाटीपासूनची उंची सुमारे ६४० मीटर आहे. सुमारे १०३ पायऱ्या चढून येथे पोहचता येते. या पायऱ्या भव्य अशा नौबतखान्याजवळ संपत्तात. या टेकडीच्या माथ्यावर देवदेवेश्वर मंदिर व अन्य काही देवदेवतांची मंदिरं आहेत.

भिगवण

पुणे आणि सोलापूर जिल्ह्याच्या सीमेवर असणारे भिगवण पक्षी अभयारण्य म्हणजे पक्षीनिरिक्षकांसाठी स्वर्गच जणू. महाराष्ट्राचे भारतपूर म्हणून ओळखले जाणारे भिगवण हे फ्लेमिंगोंसाठी प्रसिद्ध आहे.

समर्थ दर्शन : भाग - ७२

रंगनाथस्वामींची आज्ञा

वि

जानंदस्वामींच्या पुण्यतिथीकरिता कळाडला जाण्यासाठी रंगनाथस्वामी समर्थांकडे आले. त्यांना पाहून समर्थांनी विचारले, “रंगोबा, का आलास ?”

रंगनाथस्वामी म्हणाले, “पुण्यतिथीसाठी बोलवायला आलो आहे.” त्यावेळी रंगनाथस्वामींचा जामानिमा नित्यप्रमाणेच होता. हातात धनुष्य-बाण, बसायला घोडा, पंचहत्यारे हे सर्व पाहून समर्थ म्हणाले, “रंगोबा, तू साधू म्हणवितोस आणि पोषाख असा करतोस हे काय ?”

रंगनाथस्वामी म्हणाले, “जनलज्जेची पर्वा आहे कोणाला ?”

ह्याप्रमाणे बरेच संभाषण झाल्यानंतर रंगनाथस्वामी म्हणाले, “आज्ञा व्हावी.”

समर्थांनी सांगितले, “ती आकाशात घार उडत आहे, ती पाड.”

त्याप्रमाणे रंगनाथस्वामींनी हातात धनुष्य धरून

व एक तीर मारून घार तात्काळ खाली पाडली. हे पाहून समर्थ म्हणाले, “रंगोबा, अरे तू तर हत्या करु लागलास ?”

रंगनाथस्वामी म्हणाले, “पूर्वी रेडा कोणाच्या आज्ञेने मारला ? आता घार कोणी मारायला लावली ?”

“हे ज्यांचे तेच जाणोत.” समर्थ म्हणाले, “पण बाप्पा, लोकाचारात हे विरुद्ध दिसते, ह्याकरिता असे करु नये. ह्या घारीला आता जिवंत करून पाठवून द्यावी.”

हे ऐकून रंगनाथस्वामींनी त्या घारीच्या पाठीवर हात फिरवून, “बाई, समर्थांची आज्ञा होत आहे, तर तू आता जा.” असे म्हणताच ती घार उटून आकाशात उडून गेली नंतर रंगनाथस्वामींनी समर्थांच्या आज्ञेप्रमाणे धनुष्यबाण मोडून फेकून दिला व समर्थांसह कळाडला गेले. पुण्यतिथी झाल्यानंतर थोडे दिवस राहून समर्थांची स्वारी पुन्हा परळीला आली.

किट्टी

चित्रांकन व लेखन :
अजय कालडा

सई, मला तुझे गोष्टीचे पुस्तक दे ना.

ठीक आहे
किट्टी, हे घे

उद्या वाचते,
आता खूप झोप
येते आहे

किंवृती, हे पनीर
फ्रीजमध्ये ठेव

इथेच राहू दे,
नंतर ठेवेन
फ्रीजमध्ये.

थोड्याच वेळात उंदीर
पनीर खाऊ लागले.

किंवृती, बघ उंदीर पनीर खात आहेत, तू फ्रीजमध्ये
का नाही ठेवले. किती निष्काळजी आहेस तू.

काय आई, तू नेहमी
मलाच ओरडतेस

किंवृती बाळा, एवढा निष्काळजीपणा
बरा नाही. तुझेच नुकसान आहे.

भक्त पुंडलिक

संतकथा

महाराष्ट्रातील चंद्रभागा नदीच्या तिरी दिंडीरवन नावाचं एक क्षेत्र आहे. इसवी सन सहाब्या शतकात त्या ठिकाणी पुंडलिकाचा जन्म झाला. पुंडलिकाचं जेव्हा लग्न झालं तेव्हा तो आई वडिलांना सोडून वेगळा राहू लागला. त्याची पत्नी खूप सुंदर होती. ती सांगेल तसा तो वागत असे; परंतु एके दिवशी त्याला आपल्या कृत्याचा पश्चाताप झाला आणि तो आई-वडिलांना शोधण्यासाठी निघाला. आई-वडिलांना शोधून त्याने घरी आणले आणि त्यांची क्षमा मागितली. त्या दिवसापासून तो आई-वडिलांची नित्यनेमाने सेवा करु लागला. भगवान श्रीकृष्णा माता-पित्याची सेवा करणाऱ्या

पुंडलीकावर प्रसन्न झाले आणि ते स्वतः त्याच्या दारात गेले व म्हणाले, “पुंडलिका, तुझ्या मातृ-पितृ सेवेने मी प्रसन्न झालो आहे, वर माग.” पुंडलिकाने एक वीट फेकली व म्हणाला, “भगवंता, मी आता मातापित्यांची सेवा करत आहे. नंतर तुला भेटतो. तो पर्यंत तू विटेवर उभा राहा.” भक्ताच्या प्रेमापोटी श्रीकृष्ण कमरेवर हात ठेवून एका विटेवर उभे राहिले. माता-पित्याची सेवा करून पुंडलिक बाहेर आला. त्याने भगवान श्रीकृष्णाचे पाय धरले. श्रीकृष्ण त्याला म्हणाले, “पुंडलिका, याक्षणी हवे ते माग.” पुंडलिक म्हणाला, “देवा, आता जसा उभा आहेस तसाच इथे चिरकाल पर्यंत राहा. जे तुझे

कथा

क्षमा आणि सहनशिलता

ए कदा गौतम बुधांच्या सहनशिलतेची परीक्षा पाहण्यासाठी एक मनुष्य त्यांच्याकडे आला. त्याने बुधांना अनेक अपमानास्पद गोष्टी ऐकवल्या. ते ऐकूनही बुध्द शांतच होते. मग त्याने मोठमोठ्याने शिव्या द्यायला सुरुवात केली; पण त्या शिव्या ऐकून देखील बुधांच्या चेहन्यावरची शांती ढळली नाही. हे पाहून त्याला अधीकच राग आला. आता तर तो तावातावाने पुढे आला. अतिशय

गलिच्छ भाषेत बोलत त्यांच्यावर हात उगारु लागला. तरीही बुध्द शांतच होते. नंतर मात्र तो बुधांच्या तोंडावरच पचकन थुंकला आणि तिथून निघून गेला. बुधांची शांती अजिबात ढळली नाही. तो क्रोधी मनुष्य घरी गेला; पण त्याला अजिबात चैन पडेना, त्याचे मन त्याला खाऊ लागले. बुधांसारख्या थोर व्यक्तीला आपण नको नको ते बोललो, त्यांच्या तोंडावर थुंकलो. असं आपण

करायला नको होतं. त्याला रात्रभर झोप लागली नाही. तो सकाळी लवकर उठला आणि तडक बुध्दांकडे गेला. त्यांच्या चरणी नतमस्तक होत तो म्हणाला, “भगवान, काल मी जे काही कृत्य केलं त्याबद्दल मला क्षमा करा.” भगवान बुध्द त्याला प्रेमाने उठवत आपल्या छातीशी धरत म्हणाले, “बंधू, क्षमा कसली मागतोस? मी तर कालची सगळी घटना विसरुनही गेलोय. कदाचित काल तू कुठल्या तरी घटनेने दुःखी झाला असशील म्हणून तुझ्या मुखातून काही अपशब्द आले असतील. ते तर मी कधीच विसरुन गेलो. कारण मनुष्याने नेहमी वर्तमानात जगावे. घडून गेलेल्या घटनेचं दुःख करु नये किंवा भविष्याची चिंता करु नये. जर तुझ्या बोलण्याने मी दुःखी झालो असतो, तुझा बदला घ्यावा अशा सूड भावनेने पेटलो असतो तर त्यात माझंच अधिक नुकसान झालं असतं; कारण हातामध्ये निखारे धरून कोणाचं घर पेटवायचं असेल तर ते निखारे आधी आपल्याच हाताला जाळतात. म्हणून कधीही क्रोध करु नये.” असा उपदेश करत भगवान बुध्दांनी त्याला शांत करण्याचा प्रयत्न केला; परंतु तो भगवान बुध्दांना म्हणाला, “भगवान जो पर्यंत तुम्ही मला क्षमा करणार नाही किंवा शिक्षा देणार नाही तो पर्यंत मी तुमचे पाय सोडणार नाही.” बुध्द म्हणाले, “बंधू, जर तुला वाटत असेल, की मी तुला क्षमा करावी तर यापुढे एक गोष्ट लक्षात ठेव, तुझ्याकडे जर कुणी क्षमा मागितली तर तू प्रत्येकाला क्षमा करावीस, हीच तुझी शिक्षा आहे असे समज.” पुढे त्या व्यक्तीने कधीही क्रोध केला नाही. भगवान बुध्दांचा तो अनुयायी बनून परम शांतीचा अनुभव करु लागला. क्षमाशीलतेचे आणि सहनशीलतेचं जीवनात किती महत्त्व आहे हे त्याला पटलं.

भक्त पुंडलिक (पान ४२ वरुन)

भक्त तुझ्या दर्शनाला येथे येतील ते दर्शनाला येतील ते दर्शनाने मुक्त व्हावेत. या जागेचे नाव पंढरपुर पडू दे. ही दक्षिणेकडील द्वारका होऊ दे. देवा, माता रुक्मिणीसह तू येथेच राहा. इथून जाऊ नकोस. हे वीटस्थल आहे म्हणून जाऊ नकोस. जे वीटस्थल आहे म्हणून यापुढे ‘विडुल’ नाव धारण कर. असा मला वर दे, माझ्यावर कृपादृष्टी असू दे.” श्रीकृष्णाने प्रसन्न होऊन त्याला वर दिला आणि त्या क्षेत्री राहण्याचं मान्य केलं. स्वतःचं नाव विडुल धारण केलं. भक्त पुंडलिकच्या नावावरुन दिंडीरवनाला लोक पुंडलिकपूर म्हणू लागले. पुढे पुंडलिकपूरचे ‘पंढरपूर’ असे नाव पडले. भगवान श्रीकृष्णांनी पुंडलिकाला असाही आशीर्वाद दिला, की माझ्या नावाच्या आधी तुझा जयजयकार होईल. म्हणूनच आजही वारकरी विडुलाचा जयजयकार करताना म्हणतात पुंडलिक वरदा हरि विडुल...! विडुलाला भगवान श्रीकृष्णांचा कलियुगातील अवतार म्हटले जाते. अशीही एक कथा आहे, की एकदा माता रुक्मिणी भगवान श्रीकृष्णांवर रागावून तपश्चर्या करायला निघून गेली. रुक्मिणी वाचून भगवंतांना करमेना. म्हणून भगवान श्रीकृष्ण साधूवेश घेऊन माता रुक्मिणीला शोधत शोधत तिथे आले. चंद्रभागेच्या तिरी माता रुक्मिणी ध्यानस्थ बसलेली त्यांनी पाहिली. रुक्मिणीने साधू वेशातील भगवान श्रीकृष्णांना ओळखले. रुक्मिणीची समजूत घालत भगवान श्रीकृष्ण दिंडीरवनात राहू लागले आणि याच दिंडीरवन क्षेत्री भक्त पुंडलिकाची त्यांनी भेट घेतली. पुढे भक्त पुंडलिकाच्या आग्रहावरुन विडुल हे नाव धारण करत त्यांनी भक्तांना भक्तीचा पूर्ण आनंद दिला.

सामाजिक इनान

०१. नासाचे यान मंगळ ग्रहावर पोहचण्यास साधारण किती कालावधी लागला ?

- अ) दोन महिने   ब) एक वर्ष   क) सहा महिने   ड) सात महिने

०२. फुटबॉल या खेळात प्रत्येक संघात किती खेळाडू असतात?

- ଅ) ୧୦   ବ) ୧୧   କ) ୧୨   ଡ) ୧୩

०३. शालिवाहन शकाची कालगणना कधी पासून सुरु होते ?

- அ) இ.சு. 78   ப) இ.சு. 178   க) இ.சு. 1178 (ஒ) இ.சு. 100

०४. साखरेचे कोठार असे कोणत्या देशाला म्हणतात ?

- अ) भारत   ब) रशिया   क) क्यूबा   ड) चीन

०५. महाकवी कालीदासाने 'मेघद्रुत' हे महाकाव्य कोठे लिहिले ?

- अ) ब्रह्मगिरि   ब) रामटेक   क) बुधगया   ड) काशी

०६. दिनार हे कोणत्या देशाचे चलन आहे ?

- अ) इराण   ब) अफगाणिस्तान   क) ईराक   ड) पाकिस्तान

०७. जागतिक आरोग्य दिन कोणत्या तारखेला येतो ?

- अ) ३ जानेवारी ब) ५ फेब्रुवारी क) ६ मार्च ड) ७ एप्रिल

०८. कोणत्या पक्ष्याच्या बुबुळांची हालचाल मुळीच होत नाही?

- अ) शहामृग   ब) सुतार पक्षी   क) घुबड   ड) बदक

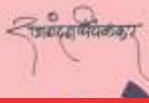
०९. खालीलपैकी कोणती व्यक्तीरेखा रामायणातील नाही ?

- अ) दुःश्लां ब) मंथरा क) सुलोचना ड) शबरी

१०. 'धर्म जोड़ता है, तोड़ता नहीं' हे घोषवाक्य कोणी म्हटले आहे?

- अ) बाबा अवतारसिंह जी   ब) बाबा गुरुबचनसिंह जी
 क) बाबा हरदेवसिंह जी   ड) बाबा सज्जनसिंह जी

उत्तरे इतरत्र

गर्वचि घर खाली

रा जू आणि संजू दोघे जिवलग मित्र होते. दोघेही एकाच वर्गात शिकत होते. शाळेतील प्रत्येक स्पर्धेमध्ये दोघेही बरोबरीने भाग घेत. राजू हा थोडा अबोल व नम्र होता. स्पर्धेत बन्याचदा राजू अगदी थोडक्या गुणांनी मागे राहत असे. परंतु तरीही पदरी पडलेला पराभव राजू मोठ्या मनाने स्वीकारून संजूचे अभिनंदन करत असे. बन्याचदा स्पर्धा संजूने जिंकल्या होत्या. त्यामुळे त्याला सहाजिकच स्वतःविषयी अभिमान वाढू लागला. तो मैत्री विसरून राजूला देखील तुच्छ

समजू लागला. या गोष्टीचे राजूला खूप वाईट वाटे. तो वर्गात शांत आणि अबोल असे. एक हरहुन्नरी मुलगा असा अबोल असलेला पाहून वर्ग शिक्षकांनी त्याला विचारले, “बाळ तू हल्ली एवढा उदास आणि शांत का असतोस ? घरी काही अडचण आहे का ? ” त्यावर राजूने आपले मन सरांकडे मोकळे केले. सर त्याला म्हणाले, “बाळ, जीवनामध्ये असे प्रसंग नेहमीच वाट्याला येतात. अपयशाने कधी खचून जाऊ नये आणि यशाने हुरळून जाऊ नये. जेवढं यश मिळेल तेवढंच नम्र रहावे, त्यातच आपलं हित असतं; परंतु जो अभिमानात वावरतो, एक दिवस

त्याचा अभिमान - गर्व मात्र गळून पडतो.” यावरुन मला एक प्रसंग आठवला. एके ठिकाणी दोन कोंबड्यांची झुंज लागली होती. त्यामध्ये एक कोंबडा जखमी होऊन पराभूत झाला होता. पराभवाने खचून गेल्यामुळे तो गोळ्यातील गवतात लपून राहिला. त्याला बाहेर फिरणे कठीण वाटू लागले; परंतु दुसरा जो कोंबडा होता तो विजयी झाल्याने मोळ्या दिमाखात उंच उंच भिंतींवर चढून बांग देऊ लागला. जिंकल्याचा गर्व त्याच्या डौलदार चालीत दिसू लागला. गावातील उंच हवेलीच्या छतावर चढून तो इतर कोंबड्यांना झुंजीसाठी आव्हान देऊ लागला. तेवढ्यात आकाशात उंचावर

उडणाऱ्या गरुडाची नजर कोंबड्यावर पडली. कोंबड्याला पाहताच गरुडाने खाली झेप घेतली. आपल्या पायाच्या मजबूत नख्यांनी कोंबड्याला अलगद उचलून नेले आणि उंच टेकडीवर नेऊन त्याचा फडशा पाडला. पराभूत झालेला कोंबडा गवतामध्ये लपून बसल्यामुळे तो वाचला. आपली अवहेलना करणारा प्रतिस्पर्धी न उरल्यामुळे तो निश्चिंतपणे पुन्हा नेहमीसारखा खेळू बागडू लागला. म्हणून पराभवाने खचून जाऊ नये आणि विजयाने उन्माद करू नये. अन्यथा गर्विष्ठ कोंबड्यासारखी गत होते आणि एक दिवस गर्व अभिमान गळून पडतो.

डॉली व्हेरडेन ट्राऊट

डॉली व्हेरडेन ट्राऊट हा मासा सॅमन या कुळातील असून त्याचे उपवुळ अॅनाडॉर्मस आहे. अमेरिकेतील उत्तर पश्चिम भागातील जहाजे जाण्यायोग्य असलेल्या भूवेष्टित खाड्यांमध्ये या माशांचे अस्तित्व असते. डॉली व्हेरडेन ट्राऊट हा मासा पाठीमागच्या बाजूने आणि शरीराच्या दोन्ही बाजूने ऑलिव्ह ग्रीन आणि मातकट राखाडी रंगाचा असून पोटाकडील भागाकडे त्याची पांढऱ्या रंगाची छटा होत जाते. संपूर्ण शरीरावर पिवळ्या किंवा पिवळसर गुलाबी रंगाचे ठिपके असतात. काळे ठिपके किंवा पट्टे त्याच्या शरीरावर कोठेही आढळत नाहीत. शरीराच्या खालच्या बाजूस लहान लाल रंगाचे ठिपके आढळतात. पण ते अस्पष्ट असतात. पंख एकाच रंगात असतात. पण पाठीच्या पंखावर

खालच्या बाजूस हलक्या रंगाचे ठिपके असतात. डॉली व्हेरडेन ट्राऊट हा मासा मॅक्कलाउड रिवरमध्ये बन्याच प्रमाणात आढळतो. अमेरिकेत हा मासा फुड फिश म्हणून प्रसिध्द आहे. त्यामुळे त्याचा व्यवसाय तेथे बन्याच मोठ्या प्रमाणावर आहे. डॉली व्हेरडेन आणि बुलट्राऊट या दोन प्रकारच्या माशांमध्ये संकर होतो.

-संग्राहक : स्वप्निल वि. न्हाटवळ

निशाचर कॉमन डक्हिनिंग ब्राउन

भा रतात सर्वत्र दिसणारं हे मध्यम आकाराचं फुलपाखरु अंदाजे ६० ते ८० मिलीमीटर इतक्या आकाराचं असतं. पावसाळ्यात आणि त्यानंतरच्या काळात हे प्रामुख्याने आढळतं. हिवाळ्याच्या सुरुवातीला आपल्या घरातील टंचुबलाइटवर हे फुलपाखरु आपल्याला दिसू शकतं. नावाप्रमाणेच गडद तपकिरी रंगाचं हे फुलपाखरु त्याच्या पंखावरील नक्षीमुळे आपलं लक्ष वेधून घेतं. याच्या पंखांच्या वरच्या बाजूला टोकाकडे पांढऱ्या रंगाचे मोठे ठिपके असतात, जे लांबून डोळ्यांप्रमाणे भासतात. या ठिपक्यांच्या कडा केशरी रंगाच्या असतात. पंखाची बाहेरील बाजू मात्र वेगळ्या रंगाची असते.

पानांवर जशा शिरा असतात, त्याप्रमाणे

याच्या पंखांवर नक्षीकाम दिसून येतं. तसंच एखाद्या सुकलेल्या पानाप्रमाणे याचे पंख दिसतात. उन्हाळ्याच्या काळातच त्यांची रंगसंगती दिसून येते. पावसाळ्यात हे फुलपाखरु वेगळ्या रंगात दिसतं. या काळात याच्या मूळ तपकिरी रंगावर पांढऱ्या रंगाच्या ठिपक्यांची नक्षी असते व त्याभोवती काळं व पिवळं वर्तुळ असतं. याच्याभोवती आणखी तपकिरी कडा दिसून येतात. पांढऱ्या ठिपक्यांवर असणाऱ्या निळसर छटेमुळे हे फुलपाखरु खूप आकर्षक दिसतं.

ही फुलपाखरं कायम जमिनीलगत उडतात. यांना फुलातील मध फारसा आवडत नसला, तरी कधीकधी घागेरीच्या फुलांना ती भेट देतात. जंगलात रस्त्यावर पडलेली व सडलेली फळ, झाडांचा, बांबूचा रस किंवा डिंकावर ही फुलपाखरं आकर्षित होतात. यांची वैशषित्य म्हणजे इतर फुलपाखरांप्रमाणे ही दिवसा उडत नाहीत. ती संध्याकाळच्या वेळेसच बाहेर पडतात. दिवसा जंगलातील वाटांवरून चालताना ती दिसली, तरी पटकन पालापाचोळ्यामध्ये दिसेनाशी होतात. यांच्या सुकलेल्या पानासारख्या रंगसंगतीमुळे त्यांना शोधून काढणं एकदम कठीण असतं.

-संग्राहक : अंकित चं. जाधव

रंग भरा

सामाजिक ज्ञान उचिते

१. ड
२. ब
३. अ
४. क
५. ब
६. क
७. ड
८. क
९. अ
१०. ब

१ पो	टे	२ बा	३ डा	४ वि
५ र्तु	६ गा	७ वी	८ य	९ मु
१० ल	११ व	१२ स	१३ क	१४ र
१५ तू	१६ अ	१७ के	१८ बे	१९ ना
२० प	२१ र	२२ स	२३ वी	२४ श
		२५ ट	२६ र	२७ क
		२८ स	२९ ट	३० ए

हस्ती दुनिया
एप्रिल २०२१

॥ तू ही निरंकार ॥

गुरु ही सुमिरण गुरु ही पूजा गुरु ही पूजा का घर हे । गुरु ही है जगदीरवर सनो और गुरु परमेश्वर है ।
पाप विनाशक धर्म का रक्षक सतगुरु सच का पालक है । कष्ट निवारक पीड़ा नाशक सतगुरु जग का नायक है ।
सबे मन से और लगन से जो सदगुरु को ध्यायेगा कहे 'हरदेव' वही जन जग में सकल पदारथ पायेगा ।

शंकरसाव जाधव
मुखी, वाई तालुका

सर्वासाठी... सर्वकाही...
एकाच ठिकाणी... लग्न बस्त्याची
खास सोय !

अविनाश शंकरसाव जाधव
प्रचारक, सातारा झोन

THE COMPLETE FAMILY SHOWROOM

मनमोहक साडया | ड्रेस मटेरिअल | मेन्स वेअर | चिल्फन्स वेअर
| लेडीज वेअर | सुटींग शर्टींग | रेमण्ड सियारामचे विक्रेते

ऐ मन मेरे सुमिरण कर ले सुमिरण से सुख आयेगा । धेरेंगे न संकट तुझ को भवसागर तर जायेगा ।
दम दम एल छिन नाम का जो जन करता अभृत पान है । ऐसे जन को जग में सनो मिलता जीवन दान है ।

**गुरुसिख हैं सन्तान गुरु की गुरु पिता गुरु माता हैं।
कहे 'हरदेव' कि एक अटूट ये शिष्य गुरु का नाता है।**

१९९, हरिहरेश्वर प्रतिक, आय.डी.बी.आय.बँक शेजारी, ब्राह्मणशाही, वाई (जि.सातारा)
फोन नं. : 9766727262 / 8999859073

RNI No. MAH/MAR/2004/15105
Postal Regd. No. MCE/78/2019-2021
WPP Licence No. MR/TECH/WPP-164/East/2019-21
Publishing date on 1st of every month
Posted at Mumbai Patrika Channel Sorting Office,
Mumbai-400001 on dated 1st of every month

जनार्दन एच. पाटील
झोनल प्रमुख-नाशिक क्षेत्र

॥ हुद्दी निरंकर ॥

ऑफिस : गाळा नं. १, ४, ६, ८ महावीर इंडस्ट्रियल इस्टेट,
नारंगी काटा, विरार (पूर्व),
ता. पालघर, जि. ठाणे - ४०१३०५ (महाराष्ट्र)
कार्यालय : (०२५०) २५२७३२०/९८२२८८५५२६
ई-मेल : rajindustries2010@yahoo.in
janardanpatil6500@gmail.com
वेबसाईट : www.vijayaengineeringworks.com
www.rajindustries.net.in

मे. विजया इंजिनिअरींग वर्क्षर्स

मॅन्यु : स्पेशलिस्ट प्लास्टिक
इंजेक्शन मोल्ड आणि ब्लो मोल्ड
(घेर ओरम टाईप डाईज)

मे. राज इंडस्ट्रीज

मॅन्यु. फार्मास्यूटिकल्स कॅप्स (कोलॅप्सीबल आणि लॅमी टचुब कॅप्स),
पेस्टीसाईड पॅकेर्जिंग, एच.डी. आणि पी.पी. बॉटल

बाबाजी कंस्ट्रक्शन कं.

सिडको आणि सरकारमान्य प्राप्त १ रुम हॉल किंचन, २ रुम हॉल किंचन
दुकानाचे गाळे तसेच इन्डस्ट्रीअल गाळे कर्ज सुविधांसहित घोग्य भावात मिळतील.

जनार्दन एच. पाटील
अंचित एच. पाटील

राजेश एच. पाटील
दुर्घल एच. पाटील